

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Na delavski praznik.

Dan manifestacije delavstva za svoje pravice je prvi majnik, a obenem tudi dan bilance o uspehih in neuspehih delavskega gibanja. Kakor se delavstvo ne more in ne sme ogniti manifestacijskemu značaju prvega majnika, tako pa tudi ne sme pozabiti storiti ta dan svojo bilanco.

In sicer pravo in čisto bilanco, ne pa one, ki se rada sliši in ki naj s samoprevaro potolaži prevarane upe. Slovensko delavstvo ima še prav posebno vzrok, da si natoči čistega vina, ker bilanca, ki se mu cdpira, je žalostna, da skoraj ne more biti bolj.

Delavske vrste razbite in razcepljene, pritisk oblasti močan in silen, gospodarske prilike neugodne, da redukcije stalno večajo kader brezposelnih. In ni upanja na skorajšnje zboljšanje, ker licitacija navzdol je zajela delavske sloje in ljubosumnost voditeljev je razcepila delavstvo.

Delavstvo sicer spoznava nujno potrebo enotnosti in enako spoznava škodo, ki so jo povzročili ljubosumni voditelji, toda odločilnega koraka k zboljšanju še ne more storiti. Ni se še osvobodilo od pogubnega vpliva fraze in ni se še vrnilo tja, kjer je bilo pred vojno, ko je ista borbenava zavest združevala vse delavske vrste.

Zdi se nam, da so si naši delavci boj vse lažje predstavljali, kakor pa je v resnici. Po preobratu so delavci nakrat dosegli velike socialnopolitične pridobitve, ne da bi se jim bilo treba za nje mnogo boriti. Dosežen je bil osemurnik, doseženo je bilo zavarovanje, dosežena je bila absolutna združevalna svoboda in delavski voditelji so postali ministri. Ni pa znalo delavstvo teh pridobitev sebi ohraniti in po vrsti je padla ena pridobitev za drugo, pa čeprav so vse te pridobitve delavstvu na papirju zajamčene. Kakor pridobljeno, tako tudi izgubljeno, ta pregovor se je v vsej svoji resničnosti izkazal glede socialnopolitičnih pridobitev delavstva. Drži pač samo to, kar je s trudom pridobljeno in ne to, kar je podarjeno.

Zato treba, da se delavstvo vrne k predvojnimi metodam, ko si je korak za korakom peboljševalo svoj položaj. Z utopijami se ne pride nikamor, še manj pa, če se zanaša na druge. V boju mora človek računati najprej na sebe in če je človek postavil svojega moža, potem sme šele upati na pomoč od druge strani. Sanjarije o komunistični svetovni revoluciji so vrgle našega delavca za desetletja nazaj in ves efekt teh sanjarij je obznana, ki ovira vse delavsko gibanje.

Ce pa je treba konstatirati slabe strani bilance delavskega gibanja, pa je treba enako povdariti, da je v interesu demokracije, da se razmere med delavstvom konsolidirajo in da postane delavstvo zopet enotno in razredno zavedeno. Zakaj demokracija ne more pogrešno, da najbolj progresiven element, kar šati, da najbolj progresiven element, kar bi moralo delavstvo biti, ne igra v javnem življenju nobene vloge. Delavstvo mora zopet postati faktor v javnem življenju, ker mora biti regulator javnega mnenja s tem, da je protiutež skrajni desnici.

Pa tudi interes našega gospodarstva zahteva, da izpolne delavstvo svoje mesto v javnem življenju. Delavstvo je produktiven sloj in zato ni mogoče brez njegovega sodelovanja povečati produkcije. Le tedaj, kadar je produkcija obilna, pa je mogoče blagostanje.

Skoraj nerazumljivo je, da delavski razred, ki gotovo najbolj čuti potrebo enotnosti, ne more priti do skupnega nastopa. Prišlo bi pa takoj, če bi izginila

Nova vlada.

Beograd, 30. aprila. Včeraj popoldne so se nadaljevala pogajanja med St. Radićem in Uzunovićem. Pred pogajanjem s St. Radićem se je predsednik vlade razgovarjal z ministri Božo Maksimovićem, Vaso Jovanovićem, dr. Srskićem, Mišo Trifunovićem in Miloradom Vujičićem. Medtem so bile v poslanskih klubih konference.

St. Radić je zahteval v klubu od dr. Nikića in dr. Superine, da podasta demisijo. To sta tudi res storila. St. Radić je odšel ob 6.05 v predsedništvo vlade in se je tam mudil do 7. — Ko je St. Radić šel iz kluba, je na vprašanje, kaj je novega, odgovoril: »Mudi se mi, pa se bomo videli pozneje!«

St. Radić je prišel ob 7. iz predsedništva vlade in je izjavil: Nocoj bo vse izvršeno. Na vprašanje, kdaj bo zaprisega, je rekel: Nocoj ob 7. in pol. Na ta način se je takoj vedelo, da je St. Radić z Uzunovićem vse uredil in da je rekonstrukcija vlade že gotova.

Kmalu po 7. je prišel v predsedništvo vlade Ivan Pucelj, ne dolgo nato pa dr. Krajač. Bila sta v predsedništvu nekaj minut in sta krenila potem na dvor. Nato so sledili ostali. Prisegli so pred katoliškim svečnikom Wagnerjem.

Uzunović ni podal ostavke celega kabineta, temveč je izvršil samo rekonstrukcijo vlade. Novi ministri so isti, kakor so bili v prejšnjem kabinetu, z edino izjemo, da je za HSS prišel v vlado Ivan Pucelj mesto St. Radića. Ni mu pa bilo poverjeno ministrstvo prosvete, ampak ministrstvo za kmetijstvo in vede.

HSS ima sedaj ministrstvo za trgovino in industrijo: dr. Ivan Krajač, ministrstvo za šume in rudnike: dr. Nikola Nikić, ministrstvo pošte in telegrafa: dr. Benjamin Superina, ministrstvo za agrarno reformo: Pavle Radić in ministrstvo za kmetijstvo in vede: Ivan Pucelj. HSS ima terej pet kabinetov. Poleg tega ima HSS še štiri podsekretarje s polno pravico delovanja. Podsekretar v ministrstvu prosvete je Josip Pasarić, podsekretar v ministrstvu notranjih del dr. Ivan Pernar in podsekretar v ministrstvu financ Mirko Neudorfer, izpadlo pa je mesto

PROTEST LJUBE JOVANOVIČA ZOPER IZKLJUČITEV.

Beograd, 30. aprila. Kakor se doznava iz krogov Ljube Jovanovića, bo ta predložil radikalnemu klubu protest zaradi postopanja glavnega odbora stranke pri njegovi izključitvi. Ljuba Jovanović ne smatra, da je izključen iz stranke in kluba in se smatra še vedno za člana kluba. Ljuba Jovanović ne bo izvajal nobenih konsekvenc iz sklepa glavnega odbora. Kakor trde njegovi prijatelji, bo zahajal tudi v poslanski klub.

Pisemni protest, ki ga bo poslal radikalnemu klubu, bo izročil tudi javnosti.

JOVANOVIČEVA IZKLJUČITEV PRIDE PRED SEJO RADIKALNEGA KLUBA.

Beograd, 30. aprila. Iz krogov, ki so blizu Ljubi Jovanoviću, se doznava, da

iz delavskih vrst nestrpnost do sodruga. Za vsak boj je treba navdušenje in če bodo delavski voditelji skušali z majniškimi manifestacijami dvigniti borbenost delavca, bo njih prizadevanje upravičeno. Ne bo pa upravičeno, če bodo skušali to doseči s kričaviimi frazami o kapitalističnih pijavkah in delavskih žuljih. Ne kričati na nasprotnika, temveč iti v se, bi moralo biti geslo prvega majnika. Zakaj pravi borci so le oni, ki

podsekretarja v ministrstvu socialne politike.

Po odhodu z dvora je rekel Uzunović: Lahko vam želim srečen uskrš. Danes smo obavili važno delo pred prazniki. V glavnem ni nikakih izprememb. Izpopolnjeni so samo nekateri resori. Na vprašanje, ali je ustvarjena večina, je odgovoril: Smo jo že imeli. Govarilo se je, da je naša večina bila osnovana na predpostavkah. To pa ni res. Ker nismo menjali politike, smo smeli pričakovati, da se kombinacije ne bodo razbile na osebnih vprašanjih. Ako večina ne bo sposobna za delo, taka večina nima pomena. Važno je to, da je ustvarjena taka kombinacija, o kateri se sme pričakovati, da bo nudila stvarno podlago za delo. Te dni smo se mnogo trudili in bili so ti dnevi zame najtežji. Prosim, da mi to osebno priznate.

Beograd, 30. aprila. Po živahnih razgovorih, ki sta jih poslednja dva dni imela Uzunović in Stepan Radić, se je posrečilo odstraniti vse zapreke za obnovo koalicije med radikali in HSS, tako da je bila včeraj popoldne izvedena rekonstrukcija vlade. Novi ministri so že prisegli. V vlado ni šel St. Radić, a je HSS obdržala isto število portfeljev, razentega je dobila še dve novi podsekretarski mesti v ministrstvu notranjih del in v ministrstvu za promet. Mesto podsekretarja v ministrstvu notranjih del je prevzel dr. Ivan Pernar in mesto v ministrstvu za promet Avgust Košutić.

Nova vlada bo izvajala program stare koalicijske vlade in bo pričela z intenzivno borbo proti korupciji. Pri pašičevih vlada velika ogračenost, ker je Uzunović izvedel vse brez vednosti Nikole Pašića. Uzunović se želi čim bolj osvoboditi Pašičevega vpliva. Pašičevci groze, da bodo zaradi tega odrekli vladi svoje zaupanje v parlamentu in sicer že prvi dan, ko se prične diskusija o interpelaciji zaradi korupcije. To ne more omajati stabilnosti te vlade, ki namerna izvesti ostro postopanje proti korupcijonistom. Ako bi pašičevci glasovali proti, je vendar gotovo, da bo vlada v tej stvari našla podporo pri poedinih skupinah opozicije.

se je Ljuba Jovanović odločil, da ne bo zahajal v poslanski klub, dokler se njegove vprašanje ne reši. Vprašanje njegove izključitve bodo njegovi prijatelji sprožili na prvi seji radikalnega kluba, ki bo 3. maja. Veruje se, da bo ta dan ta stvar rešena in, ako bi prišlo do razcepa kluba, bodo njegovi prijatelji ustanovili nov klub z njim na čelu.

Ljuba Jovanović je imel včeraj daljšo konferenco z dr. Ninčićem in z Božo Maksimovićem. Na teh sestankih je bil razgovor o novih komplikacijah in se je najostreje obsojal nastop Krste Miletića o priliki njegove izjave, ki je povsem tendenciozna.

NOV PRAVILNIK.

Beograd, 30. aprila. Generalna direkcija carin dela na novem pravilniku za mednarodni promet po Donavi.

Izjava novega poljedelskega ministra.

Beograd, 30. aprila. Po zaprisegi na dvoru je izjavil novi poljedelski minister Ivan Pucelj novinarjem:

»Mislim, da je dobro, da imajo tudi Slovenci svojega zastopnika v vladi. Mnenja sem, da bi temu vzgledu sledili lahko tudi drugi Slovenci. Delal bom v tej smeri, da pridejo vsi Slovenci v vlado, ker je to v interesu Slovencev.«

MINISTER SIMONOVIC IN REKONSTRUKCIJA VLADE.

Beograd, 30. aprila. Ko je bilo pred predsedstvom vlade najbolj živahno, je prišel mimo minister za socialno politiko Milan Simonović. Ustavil se je pri novinarjih, da bi izvedel, kaj je novega. Ko so mu novinarji povedali, da je vlada spopolnjena, je Simonović rekel: »Bil sem danes pri Pašiću, pa ni on nič vedel, kaj se dogaja.«

Kažoč na predsedstvo vlade je rekel: »V tej hiši nisem bil že od 25. t. m. in morali me bodo še dolgo čakati, predno bom šel zopet vanjo. Mislim, da je to, kar se je dogodilo, čudno. Vedeti morate, da se je sedanja spopolnitev vlade izvršila brez vednosti Pašića. Sploh tudi ta vlada ni bila sestavljena z njegovim pristankom. Sicer bomo pa videli, kako se bo stvar razvijala. Jaz komaj čakam, da bom razrešen svoje službe.«

Nato je Simonović odšel v narodno skupščino.

PASIČEVA SKUPINA VLOZI INTERPELACIJO PROTI NINČIČU IN MAK-SIMOVIČU.

Beograd, 30. aprila. Iz krogov Pašičeve okolice so začeli včeraj naglašati, da bo skupina g. Pašića, ki je izrazila svoje stališče v včerajšnji »Politiki« po Krsti Miletiću, res vložila interpelacijo proti dr. Ninčiću in Boži Maksimoviću, in sicer na osnovi podatkov, ki so se navajali. Kakor zatrjujejo, bodo zahtevali, da se seja narodne skupščine, na kateri se bo razpravljalo o tej interpelaciji, proglasi za tajno.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z MADJARSKO.

Beograd, 30. aprila. Trgovinska pogajanja med našo državo in med Madjarsko so v splošnem delu dokončana. Izgleda, da niti na naši niti na madjarski strani ne žele, da bi se začel obdelovati tarifni del pogodbe, temveč se čaka na sklenitev pogodbe na eni strani med našo državo in Češkoslovaško in na drugi strani med Madjarsko in Češkoslovaško.

NAŠA TURISTIČNA IZLOŽBA V BERLINU.

Beograd, 30. aprila. Včeraj so v Berlinu otvorili našo turistično izložbo. Otvoritve se je udeležil tudi naš poslanik v Berlinu. Za izložbo vlada veliko zanimanje, ker se letos pripravlja veliko število nemških turistov, da poseti naše kraje.

ZBLIZANJE MED ITALIJO IN FRANCIJO.

Rim, 30. aprila. Včeraj je predsednika vlade Mussolinija posetil bivši šef francoske vlade senator Barthou in se z njim dolgo razgovarjal. Posetu g. Barthoua se pripisuje, četudi je privatnega značaja, velika važnost. Trde namreč, da je prišel sondirati teren za sklenitev arbitražne pogodbe v dobrem sosedstvu med Italijo in Francijo. — Barthou je imel včeraj predavanje o Anotolu Franceu. Predavanje je bilo zelo dobro posečeno.

Princip dela in socialistične stranke.

Ob delavskem prazniku prvega majnika bi bilo dobro, če bi si voditelji naših socialističnih strank poklicali v spomin besede velikega francoskega socialista Jeana Jaurès o delu, ki ga vrši meščanstvo. Jaurès je dejal:

»Eno največjih sil buržuazije, eden njenih najmodernejših pravnih temeljev je, da tvori razred, ki dela.«

Zmota je, če zamenjuje delovno ljudstvo kapitalizem z lenarjenjem. Preživa, prepolna življenja in preveč iskra sila je kapitalizem, ko da bi bili oni, ki ga predstavljajo leni in brezbržni.

V kapitalistični produkcijski metodi, v njeni intenzivnosti, v njenem neprestanem tehničnem izpopolnjevanju, v njenih krizah, v njeni bojaželjnosti, ki redi konkurenco, v vsem tem je tako izreden podnet za vse delovne sile, da do lenarjenja sploh priti ne more.

Nad vse številni so veliki podjetniki, trgovci, bankirji, inženirji, ki žive življenje polno trdega dela in polno mrzlične delavnosti. Oni nadzorujejo vse delo delavcev, oni kontrolirajo delovanje tudi najboljše obratov, skrbje za odjem izdelkov, študirajo denarni in blagovni trg in v mislih imajo izdelan v podrobnostih ves načrt razširjenja podjetja, predno začne svoj načrt uveljavljati. More se reči, da je kapitalistu neumorno delo v gotovem zmislu besede edino sredstvo, da čuti svojo moč. In še nekaj treba poudariti. Kapitalizem črpa svojo silo ravno tako iz znanosti, ko iz dela.

Tako je opozarjal veliki socialistični delavec Jaurès delavce na dolžnost dela. Pri nas takih besed delavci od svojih voditeljev niso slišali. Pri nas se je govorilo delavcu le v najbolj demagogičnem tonu. Pijavka, oderuh, brezsržnež, ki živi od samih žuljev ljudstva, lenoba, ki sploh ne ve, kaj je delo, tako se je slikalo slovenskemu delavcu kapitalista. In čim ostreje je govoril kdo proti kapitalistom, čim grše psovke je metal na njihov naslov, tem bolj je veljal za pravega delavskega voditelja.

Toda v resnici ni bil tak junak jezika prav noben vodnik delavca, temveč le njegov zavajalec. Zakaj nasprotnika se ne sme nikdar podcenjevati in če je kapitalist v resnici največji nasprotnik delavstva, potem treba priznati tudi njegove vrline. Zakaj za izid boja so mero-

dajne v prvi vrsti vrline bojevnika, ne pa njegove nesposobnosti.

Ena prvih vrlin kapitalista pa je, da dela, da neumorno dela. Zakaj ni treba imeti pred očmi samo one, ki žive od kuponov, temveč v prvi vrsti je treba misliti na one, ki kapitaie ustvarjajo. Samo ti so pravi kapitalisti.

In če hočejo delavci, da bo njihov boj uspešen, potem morajo stremeti, da bodo tudi oni tako znali delati, kakor znajo delati oni, pri katerih so uslužbeni.

Vemo, da niso naše besede niti najmanj popularne, toda na praznik dela je treba povedati, da je praznik brez dela nemogoč in da pride šele po izvršenem delu.

Ni samo naloga podjetnika, da se poveča produkcija, temveč to je naloga nas vseh, ki živimo v pasivni pokrajini. Moramo izrabiti svojo zemljo kolikor mogoče čim v najpopolnejši meri, moramo dvigniti vsa naravna bogastva zemlje in izkoristiti vse njene vodne in druge sile, ali pa bomo revni, kakor smo bili in kakor so bili naši očetje.

Naš ideal mora biti, da bo nudila Slovenija vsakomur, ki dela, tako blagostanje, kakor ga nudi že danes Amerika. Toda zavedati se moramo, da bomo to dosegli le, če se bo pri nas tako delalo kot v Ameriki. Tisti delavec, ki ne udari z že dvignjenim kladivom, ker je tovarniška sirena naznanila konec delovnega časa, ni pravi delavec, ker se ne zaveda dolžnosti dela.

Samo po sebi se razume, da ima podjetnik socialne dolžnosti do delavca. Dober podjetnik se tudi tem dolžnostim ne izogiba, kakor se tudi dober delavec ne izogiba dolžnostim dela.

Na vse to bi morale vsaj na delovski praznik opozoriti socialistične stranke delavstvo in prepričani smo, da bi delavci veliko hitreje prišli do svojih pravic.

Zakaj še vedno se je izkazalo, da pride pravica po izvršenem delu in ne narobe in zato je ameriški delavec danes tako plačan, kakor naš delavec še dolgo ne sme upati. Toda, ko pride v Ameriko, doseže to plačo nakrat, ampak zato tudi dela tako, ko ameriški delavec.

Plača je pač vedno odvisna od množine in kakovosti izvršenega dela.

Potek in sklepi balkanske strokovne konference v Sofiji.

(Iz uradnega poročila Mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu.)

Balkanske strokovne konference, ki je bila od 9. do 11. aprila v Sofiji, se je udeležilo iz Jugoslavije 11 delegatov, iz Bolgarije 10, iz Rumunije 3 in iz Grške 2, poleg zastopnikov Mednarodne strokovne zveze podpredsednika Mertensa in sekretarja Sassenbacha, zastopnikov posameznih strok in zastopnikov sosednjih dežel Ogrske in Češkoslovaške. Konferenco je otvoril Danov, predsedoval pa je Mertens.

Prvi referent je bil Sassenbach, ki je izvajal:

Ni namen te konference, da se bavi z visoko politiko ali pa da se vtika v politične razmere balkanskih držav. Tudi ni naloga konference preiskovati delovni in strokovni položaj na Balkanu in o njem izrehati odločilno besedo. Kakor hitro so podane v posameznih balkanskih državah možnosti, da se spori poravnajo s pogajanjem, se bodo ta vodila posamezno.

Nasprotno je naloga konference, da določi splošna pravila, kako naj se vodi strokovni boj v balkanskih deželah, da resno opozori vlade in gospodujoče razrede na upravičenost strokovnega boja in da zahteva od njih, da odstranijo vse postavno policijsko in gospodarsko preganjanje strokovnih organizacij. Konferenca ima dalje namen, ustvariti enotno akcijo balkanskega delavstva v dosegu splošnih socialnih zaščitnih zakonov delavstvu.

Po Sassenbachu so govorili posamezni zastopniki, v imenu Jugoslavije je govoril Pavičević. Smit je v imenu privatnih nastavljenec povdarjal skupnost ročnih in duševnih delavcev. Nato so se določile komisije: 1. Komisija za združevalno in zborovalno svobodo. 2. Komisija za dobočitev smernice strokovnega boja in 3. Komisija za socialnopolitične zahteve.

Dne 10. aprila se je konferenca nadaljevala in sicer je Krekić (Jugoslavija) poročal o delu 2. komisije za določitev smernice strokovnega boja. Sprejeta je

bila resolucija, ki zahteva izboljšanje položaja balkanskega delavstva s skrajšanjem delovnega časa, poviškom plač, ustanovitvijo socialnopolitičnih institucij kakor bolniškega, invalidskega in starostnega zavarovanja. Resolucija naglašajo željo, da pripadajo razredno zavedni delavci in nastavljenici tako strokovnemu kakor tudi političnemu delavskemu gibanju, vendar se ne smejo politične diference in teorije unesti tudi v strokovne organizacije.

Komisija je tudi sprejela tri zastopniške bolgarskih »neodvisnih« organizacij in enega rumunskega, sprejela na znanje njih oddvojeno mnenje ter ugotovila, da se v teoriji strokovnega boja Mednarodna strokovna zveza ne loči od njih, pač pa se loči v praksi in v taktiki.

Izdelana je bila resolucija k vprašanju enotnosti in ki priporoča, da prično posamezne strokovne organizacije pogajanja z »neodvisnimi« združitvi, kjer do nje še ni prišlo.

Pavičević izjavi, da se je v Jugoslaviji strokovna edinost že dosegla, izven zveze združenih strokovnih organizacij stoji le strokovne skupine, ki pa niso avtonomne. Skušnje so pokazale, da je združitev mogoča le tam, kjer so se organizacije osvobodile teorije in prakse anarho-sindikalizma in bolševizma.

Bolgar Isajev je predložil resolucijo v imenu 1. komisije za koalicijsko in zborovalno svobodo. Resolucija sicer konstatira, da državne ustave in zakoni garantirajo združevalno, zborovalno in štrajkovno pravico, ki pa v praksi navadno ni priznana. Pogosto nočejo oblasti priznati strokovnih organizacij, zborovanja se prepovedujejo itd. Resolucija zatrjuje, da bo delavstvo branilo te pravice z vso energijo. Dalje zahteva resolucija, da se odstrani vpliv vojaških in civilnih oblasti na strokovne organizacije, ki naj bodo odgovorne le sodiščem. Strokovne organizacije naj se priznajo kot interesne zastopnice organiziranih delojemalcev.

Odstranijo naj se vse omejevalne naredbe proti strokovni literaturi in časopisu. Konferenca je tudi mnenja, da se mora pričeti tudi energična borba za ratificiranje vseh mednarodnih konvencij o združevalni, koalicijski in štrajkovni svobodi, kar naj postane tudi sestavni del vseh državnih zakonov.

V imenu 3. komisije za socialno politične zahteve predlaga Pfeifer (Jugoslavija) resolucijo, ki smatra kot akcijski program balkanskega strokov. gibanja boj za maksimalni osemurnik, za ženske šesturnik, dalje zahteva resolucija 36 ur na teden enkratnega delopusta, ki naj pade običajno na nedeljo in ratificiranje vseh konvencij, ki prepovedujejo nočno delo za mladostne, žene in peke.

Resolucija zahteva ustanovitev inspekcij dela. Varnost in higijena delavnice naj bo z navedbami zajamčena. Zaupniki in obratni odborniki naj se zakonito priznajo. Za odločitev v sporih naj se uvedejo delovna sodišča. Delovnim tarifam naj se da zakonite temelje, ki naj dobijo pravno obveznost njih priznanja.

Za izboljšanje delavskega položaja zahteva resolucija: delovno prepoved za mladino pod 14 leti in za žene dva meseca pred porodom in dva po njem; obli-gatoričen šolski obisk delavske dece do 14. leta; enake plače za moško in žensko delo; kot uradno zastopstvo delojemalcev naj se osnujejo delavske zbor-

nice; končno naj se tudi ratificira vse mednarodne konvencije o zaščiti dela, ki so bile na mednarodnih delavskih konferencah priznane.

Drugi del resolucije zahteva za vse države moderno socialno zavarovanje; v tretjem svojem delu pa nalaga resolucija organizacijam v posameznih državah, da skušajo doseči odstranitev vseh ovir strokovnega pokreta. V slučaju brezposelnosti naj se prepreči dotok tujih delavcev, vendar le tako, da ne bo v nobenem slučaju dana možnost za izgon že nastavljenih tujcemcev. Resolucija tudi zahteva ukinitve potnih listov, da se omogoči delavstvu, da si poišče delo tam, kjer ga more dobiti.

Pfeifer je še predlagal posebno resolucijo k vprašanju vojnih beguncev. To vprašanje se mora rešiti na mednarodni podlagi in s pomočjo Zveze narodov. K tej resoluciji se je vnela živahna debata. Vse resolucije so bile soglasno sprejete. Glasovanja se niso udeležili radi takta zastopniki Mednarodne strokovne zveze in posameznih strokovnih sekretarijatov.

Konferenco je zaključil s kratkim govorom Mertens.

O priliki balkanske konference so se vršile 11. aprila v Sofiji velike demonstracije, ki se jih je udeležilo do 2500 oseb. Množica je aklamirala množične inozemske govornike.

Politične vesti.

Notranje političen položaj je ostal neizpremenjen. Vlada misli izkoristiti čas do 5. maja, ko se mora predstaviti skupščini z večino, čim najboljše in zato se z vneto nadaljuje pogajanja, da si vlada večino zagigura. Prvi uspeh more vlada v tem oziru že zabeležiti. Vprašanje zopetnega vstopa vse HSS v vlado je skoraj sklenjena stvar. Treba sedaj rešiti samo eno drugo vprašanje in razčistiti stanje v radikalnem klubu. Opaža se, da je skupina okoli Lj. Jovanovića zelo borbeno in da je njen vpliv v poslanskem klubu vedno večji. To tem bolj, ker ni danes Pašić samo v konfliktu z Ljubo Jovanovićem, temveč tudi z ministri, ki so nastopili proti njemu. Pristaši najbližje Pašičeve okolice sicer groze, da bodo s temi tremi ministri, ki so govorili, da kralj želi odstop Pašića, obračunali ravno tako ko z Ljubo Jovanovićem. Toda te grožnje ne jemlje nihče resno. Zakaj jasno je, da ima vsak od tih treh ministrov (Ninčić, Boža Maksimović in dr. Srškić) tudi svoje pristaše in da bi morali radikali izključiti ne samo imenovane tri ministre, temveč tudi vse njih pristaše. Da pa teh ni malo, se vidi iz tega, da je Bosna, kjer je bil izvoljen dr. Srškić skoraj celotno nastopila proti Pašiću in da je tudi vpliv Maksimovića kot notranjega ministra zelo močan. Zato se tudi že opaža med pristaši najbližje Pašičeve okolice, da se pričenjajo pogajati z vladno skupino, ki ima tako vedno več upanja, da bo imela dne 5. maja potrebno večino v skupščini.

»Kdo ima prav?« — To vprašanje stavi »Slovenec« indirektno na nas z ozirom na trditve nekega »Jutrovega« dopisnika, da je dobila SKS od dr. Zerjave 700.000 kron. Radovednosti »Slovenec« prav lahko ustrežemo, dasi se moramo čuditi, če se »Slovenec« dela o tej stvari tako nevednega. Zakaj vsa ta stvar že davno ni nobena tajnost. Iz Kamena-rovičevih odkritij se ve, da je dobila JDS, oziroma dr. Zerjav, od Jadranske banke 700 tisoč kron, ki so bile vključene kot kmečki fond. Iz sodne razprave, ki se je vršila v Ljubljani vsled tožbe nekaterih voditeljev SKS pa se ve, da ni SKS prejela od JDS ali od dr. Zerjave niti fika, da pa so od dr. Zerjave prejeli denar nekateri agitatorji SKS. Prejeli so denar v prepričanju, da niso vsled tega niti najmanj vezani. Vse to je znana stvar in »Slovenec«, ki je zlasti sodni razpravi z zanimanjem sledil, ve tudi sam to dobro. Zato je njegovo vprašanje čisto odveč, zlasti, če je naslovljeno na nas. Če se že vpraša, potem je treba vprašati JDS ali SKS, ker nas se ta stvar tiče ravno toliko ko »Slovenec« — namreč nič!

Vandervelde o nemško-ruskem dogovoru. Pri proračunski razpravi zunanjega ministrstva je izjavil zunanji minister Vandervelde, da je treba priznati, da ne vsebuje nemško-ruski dogovor nič, kar bi nasprotovalo Locarnskemu dogovoru, če seveda dogovor ne vsebuje kakih tajnih klavzul. Nemški predlog za vstop v Zvezo narodov obstoja še nadalje. Belgijska vlada proučuje sedaj vprašanje bodoče sestave Sveta Zveze narodov. Belgijska vlada bo podvzela vse, da se odstranijo vse zapreke za vstop Nemčije v Zvezo narodov. Končno je izjavil Vandervelde, da ne sme biti Zveza na-

rodov organ gotovih veselil, temveč na demokratičnih načelih sloneča reprezentanca vseh narodov.

Italija o Berlinskem dogovoru. — Giornale d'Italia označuje Berlinski dogovor kot dogovor, ki naj bo protitež Locarnu in Zvezi narodov. Dogovor pa ni naravnost naperjen proti nobeni državi. Pač pa se z njim otežkujejo stališče Anglije v Zvezi narodov, stališče Poljske v Gdanskem in s tem indirektno tudi interesi Francije. Italije pa Berlinski dogovor ne razburja in bo Italija ob tej priliki prečnila samo različna strem-ljenja v evropski politiki.

Angleški pomisleki proti Berlinskemu dogovoru. Angleško stališče je najjasneje izraženo v dveh vprašanjih, ki jih stavi list »Times« Nemčiji: 1. Ali se bo Nemčija pokorila Zvezi narodov, če bi bil sklep nemško-ruskega arbitražnega razsodišča v nasprotju s sklepom Zveze narodov? 2. Kaj bi storila Nemčija, če bi prišla do kolizije z nemško-poljskim tribunalom, ki je ustanovljen na podlagi Locarnskega pakta?

Vojaške reforme v Franciji. Vojni minister je razložil novinarjem načrt novega francoskega brambnega zakona. Po tem načrtu se zniža službena doba od 18 na 12 mesecev. Število divizij se zniža od 32 na 20, število aktivnih oficirjev pa se poviša. Kolonialna vojska bo štela skupno 277.000 mož, od katerih bo 97.000 belokozocev. Vojaški novinci se ne bodo vpoklicali več z 20, temveč z 21. letom. Reforma bo stopila v veljavo leta 1926.

Mirovna pogajanja z Abdelkrimom so se v Uzdji pričela. Francozi in Španci zahtevajo, da mora Abdelkrim zapustiti Rif. Delegati Rifa bodo na to zahtevo najbrže pristali, če se bo Abdelkrimu zagurala letna apanaža. Presenetljivo je, da španska cenzura ni dovolila časopisnih vesti, da so se mirovna pogajanja pričela, pa čeprav vsa dežela želi, da se nesrečna vojna v Maroku že enkrat neha. Dopisnik »Berliner Tagblatt« Auber-tin razlaga to s tem, da je Primo di Rivera v veliki nepriliki, kaj da naj stori z oficirji, ki bodo po končani rifanski vojni demobilizirani. Vsi ti so se navadili sedaj na visoke plače in lepo življenje, španska armada pa je premajhna, da bi mogla vse spraviti v polke. Zato se Primo di Rivero boji, da ne bi ti demobilizirani oficirji delali njemu nepri-lik.

BELFZKE.

Zanesljiv barometer.

Ljubljana ima dva barometra, ki oba dobro funkcionirata. Za vreme kaže barometer v »Zvezdi«, za političen položaj pa je najbolj zanesljiv barometer mladinski tisk.

Že v ponedeljek se je to jasno videlo. »Slovenec« je priredil posebno izdajo, sicer tako reklamno zgovorno »Jutro« pa je molčalo. Jasen dokaz, da je bilo za mladine vreme slabo.

Včeraj je zopet dobro funkcioniral mladinski politični barometer. Kriza v radikalni stranki na višku, država pred dalekosežnimi notranjepolitičnimi dogodki, »Jutro« pa priobčuje uvodnik o poljsko-rumunski pogodbi. »Slovenski Narod« pa o mednarodni krizi.

Slabo stoji šanse za SDS in njen barometer pada in kaže že na katastrofo.

Da ne bo več vojn.

Včasih so se vodile vojne predvsem zaradi verskih ali pa nacionalnih nasprotij. Ti časi so minuli in danes je glavni in skoraj edini vzrok vojn le gospodarski. Nikomur ne bi danes padlo na misel, da bi zaradi kake zažgane nacionalne zastave ali zaradi razžalitve državne zastopnika pričel z vojno. Morajo pravljeno iti v vojno in naj bodo gesla, pod katerimi se propagira ali začenja kakava vojna še tako visokobesedna, vendar je dejanski vzrok vsake vojne v gospodarskem nasprotju. Boj za Mosul je boj za petrolejske vrelce, boj za Rif je boj za prekomorsko trgovino in vsa svetovna vojna je bila v prvi vrsti boj za tržišča.

Zaradi tega je jasno, da bi bil odstranjen glavni vzrok vojne, če bi bil svet tako razdeljen, da bi odpadel boj za tržišča. Če bi bilo vsakemu narodu zagotovljeno vse to, kar rabi za svoj obstanek, potem tudi nima njegov imperializem nobenega zmisla. Zakaj stara resnica je, da se narodi nikdar ne spuščajo v boj, če niso v boj prisiljeni. Razni pretepači po poklicu ne pomenijo naroda. Kulturni svet pa že celo hoče, da se spori poravnajo z argumenti, ne pa s palicami. Zato je bilo že od nekdaj stremljenje kulturnih ljudi, da z odpravo vzrokov vojn, odpravijo tudi vojne same.

Prvotno se je skušalo to doseči z etičnimi nauki. Izkazalo pa se je, da so ti nauki mnogo preslabotni, kadar se pojavijo gospodarski interesi. Zato so zlasti socialistični teoretiki skušali s sporazumno razdelitvijo svetovne produkcije preprečiti vojne. Zakaj, če bi imela vsaka industrija zagotovljen svoj odjem, če ne bi hiperprodukcija silila narode po osvojevanju novih trgov, potem bi tudi odpadel glavni vzrok za oborožene konflikte med narodi. Jasno pa je, da bi se na ta način prišlo do rešitve šele tekem dolgotrajnega razvoja in da bi med tem časom lahko izbruhnila še cela vrsta vojn.

Zato se v zadnjem času propagira drugo sredstvo za odpravo vojn, zato je nastala misel Združenih držav Evrope. Vsa Evropa naj bi postala ena federativna država, ki bi bila primeroma tako urejena ko Sev. Ameriške združene države, samo da bi imele evropske države še večjo samostojnost.

V skladu s to mislijo pa se propagira panevropsko gibanje, kakor se imenuje težnja po Združenih državah Evrope, tudi razdelitev vse zemlje na pet kompleksov, da bi bil tako vsak spor zaradi ozemlja za vedno onemogočen.

Predlog pristašev Panevropo.

Po predlogu pristašev Panevropo, se naj razdeli ves svet na pet skupin.

1. Panevropo.
2. Britansko zvezno državo.
3. Rusko zvezno državo.
4. Panameriko in
5. Vzhodna Azija.

Panevropo bi tvorile vse evropske države razven Rusije, Velike Britanije in Turčije. Panevropi pa bi pripadale tudi vse kolonije teh evropskih držav in bi tako merila Panevropa 25.6 milijonov kvadr. kilometrov s 431 milijoni prebivalcev. Glavna sila Panevropo bi bila v Evropi in Afriki vsled francoskih kolonij.

2. Britanska zvezna država bi obsegala Anglijo in vse njene dosedanje kolonije ter dominione. Bila bi to najmočnejša državna skupina, ki bi merila 36.3 milijonov kvadr. kilometrov in štela 454 milijonov prebivalcev.

3. Ruska zvezna država bi obsegala današnja Rusija in bi torej merila 22 milijonov kvadr. kilometrov s 145 milijoni prebivalcev.

4. Panamerika bi obsegala vso Ameriko razven Kanade, ki bi pripadla Britanski zvezni državi ter Gujane in otokov, ki pripadajo danes evropskim državam. Panamerika bi obsegala 30.2 milj. kv. km in štela 202 milijona prebivalcev.

5. Vzhodna Azija, Kitajska in Japonska, bi obsegala 11.78 milj. kv. km in štela 408 milijonov prebivalcev.

Niso se pa vedeli pristaši Panevropo odločiti, kam bi uvrstili Turčijo, Abesinijo, Perzijo in Siam. In v tem je tudi že povedana glavna napaka vsega sistema.

Načrt ima pred očmi samo eno misel, kako bi pridobil evropske države za panevropsko gibanje. Zato si ne upa lotiti se rešitve niti enega spornega vprašanja, temveč naj vse ostane tako, kakor je.

To pa je ravno nemogoče. Mohamedanski svet ni samo posebna kulturna skupina, temveč tudi svoja gospodarska. Ravno tako je malo verjetno, da bi kolonialni narodi bili večno zadovoljni s tem, da so njih dežele le kolonije veselil. Vsa razdelitev zemlje, kakor jo predlagajo pristaši Panevropo, je zato mnogo prezgodnja in razdelitev zemlje bo mogoča šele potem, ko bodo najbolj pereča nasprotstva likvidirana.

Zato mislimo, da je Zveza narodov, kljub vsem svojim napakam, najbolj prikladno sredstvo za onemogočenje vojn, kakor pa je predlog pristašev Panevropo. Vedno večji napredek prometnih sredstev mora zblížiti narode, ki morajo polagoma spoznati, da so ena družina. V tem smislu pa je treba tudi vzgajati mladino, da bo ona pridobljena za misel Zveze narodov.

Čeprav pa je predlog pristašev Panevropo le težko uresničljiv, vendar je jasen dokaz, da so narodi vojn sili in da resno mislijo na njih odpravo. Važen pa je predlog v tem, ker dokazuje vsem državam, da se jim ni treba bati združenih držav evropskih, ker nimajo te nobenega agresivnega pomena, temveč nasprotno jamčijo vsaki državi, da ohrani svojo posest nezmanjšano.

Zunanja politika Moskve.

Na zaključni seji osrednjega eksekutivnega odbora Unije socialističnih sovjetskih republik je podal Litvinov obširen ekspezo o sovjetski zunanji politiki. Najprej je Litvinov na kratko očrtal evropsko politiko ter naglasil, da sta tako locarnska politika, ko tudi Zveza narodov vsled zadnjih dogodkov zelo diskreditirana.

Nato je pričel govoriti o rusko-nemškem dogovoru. Dogovor sloni edino na želji, da se doseže trajen mir in ne vsebuje prav nobenih tajnih klavzul. Z Berlinskimi dogovorom je bil samo preciziran Rapalski dogovor. Nad vse dvomljivo je, da bi Nemčija vsled Locarnskega pakta pridobila le enega novega prijatelja in če je sedaj njen položaj bolj osiguran. Pa to je končno stvar Nemčije. Kar se pa tiče sovjetske Unije, tedaj je treba reči, da ta še vedno računa z možnostjo kolektivnega napada na njo, pa čeprav je njen zunanji politični položaj zelo okrepljen. Čim manjša pa je nevarnost kolektivnega napada, tem večja je tudi sigurnost za svetovni mir. Dočim obstoji politika drugih držav v tem, da ustvarjajo vojne grupacije, kakršne so svojočasno privedle do svetovne vojne in kakršen je n. pr. ravnokar obnovljeni poljsko-rumunski dogovor, obstoji politika sovjetske vlade v tem, da sklene dogovore, ki služijo samo utrditvi miru, Ta

politika je najbolj jasno izražena v nemško-ruski in v turško-ruski pogodbi. Če bi druge države sledile temu primeru, potem bi bil s tem svetovni mir bolj osiguran, ko z vsemi ukrepi Zveze narodov. (Kakor se vidi, zna g. Litvinov tako lepo proslavljati svojo politiko, ko najbolj namazan kapitalističen diplomat. Op. uredn.)

Če govori svetovna diplomacija, da ni Berlinski dogovor v skladu z Locarnskim paktom, tedaj je to naslovljeno edino na Nemčijo, ker se nima sovjetska vlada nikomur opravičevati. Objektivno pa se more očitke zapadnih diplomatov presoditi le, če se najprej ugotovi, kaj je cilj Locarnskega pakta. Če je bil namen Locarnskega pakta doseči pacifikacijo Evrope, potem bi morali zavezniški diplomati Berlinski dogovor samo pozdraviti. Če pa je bil skrivni namen Locarnskega pakta ustvariti blok proti sovjetski Rusiji, potem je pač res, da Berlinski dogovor temu nasprotuje. Zakaj z Berlinskim dogovorom je bilo Locarnskemu paktu vzeto strupeno želo. Vseeno pa pomeni Locarno slej ko prej ogroženje sovjetske Rusije.

Nato je govoril Litvinov o Češkoslovaški, Belgiji, Jugoslaviji, o državah, ki še niso priznale sovjetske vlade de iure. Obžalujemo, je dejal Litvinov, da se nekatere teh držav še vedno udajajo iluziji,

da je mogoče staviti kakšne pogoje za priznanje. Vladam teh držav mora biti vendar znano, da je sovjetska vlada trdno odločena, da za priznanje ne da prav nobenih koncesij, obljub ali privilegijev. Sovjetska vlada čisto mirno čaka, da bodo te države prišle do spoznanja, da sovjetska vlada na sporna vprašanja odgovarja šele po priznanju sovjetske Rusije, nikdar pa pred priznanjem.

Precej obširno je nato govoril Litvinov o pariških pogajanjih glede povrnitve škode francoskim rentnikom in lastnikom rudnikov ter industrijskih podjetij v Rusiji ter o francoskem posojilu Rusiji. Nasprotja so danes sicer še zelo velika, toda obstoji upanje, da bo prišlo do zblížanja. Če bi se to doseglo, bi bilo francoski industriji zelo pomagano. Tudi na političnem polju bi bil gospodarski sporazum med Francijo in Rusijo zelo velikega pomena.

Odnosaji sovjetske Rusije z Ameriko se boljšajo, dočim so ostali z Anglijo neizpremenjeni. Vendar se tudi tu kažejo znaki boljšanja.

Nato je govoril Litvinov o odnosajih s Poljsko. Ti odnosaji bi bili mnogo boljše če ne bi tuji vplivi stalno motili zblížanje. Dokler misli Poljska nastopati v imenu vseh baltičskih držav, za kar nima prav nobenega pooblastila, tako dolgo tudi ni misliti, da bi se odnosaji res zbolj-

šali, ker Rusija nikdar ne more priznati poljskega protektorata nad baltičskimi državami. Obnovitev poljsko-rumunske pogodbe pa je rusko-poljske odnose na vsak način poslabšala.

Končno je še Litvinov omenil, da hoče skleniti sovjetska Rusija z baltičskimi državami nevtralizetne dogovore. Če se bo to zgodilo kolektivno z vsemi baltičskimi državami ali pa z vsako posebej, je vseeno. Na vsak način pa bo s tem svetovni mir znova utrjen.

Iz vsega ekspezoja Litvinova se vidi, da zasleduje sovjetska Rusija rusko in ne komunistično politiko. Nade o svetovni revoluciji so pokopane in skrb Rusije gre le za tem, da si zagigura varnost pred kolektivnim napadom. Drug važen faktor sovjetske zunanje politike pa je Besarabija, ki ostane slej ko prej odprta vprašanje in ki ga hoče Rusija še rešiti z osvoboditvijo Besarabije izpod rumunskega jarma.

Sovjetska vlada jasno presoja države le po tem, če so v bloku proti sovjetski Rusiji ali ne — zato se je sovjetska Rusija približala Nemčiji in zato bo sovjetska Rusija tudi jadransko vprašanje presojala z nemškega stališča.

In da se je to zgodilo, ni brez krivde naša zunanja politika, ki se ne more otresti starih naziranj in voditi tudi do sovjetske Rusije — slovansko politiko.

Pismo iz Varšave.

Umor bivšega finančnega ministra, Huberta Linde. — Boj z brezposelnostjo. — Spomenik Zamenhoffu. — Šola za higijeno. — »Suh« nedelja in prazniki.

Vsa poljska javnost je še prevzeta od grozne vesti o zahrbtnem umoru Huberta Linde-ja, bivšega finančnega ministra, ustanovitelja in glavnega ravnatelja poštnih hranilnic na Poljskem. Deset dni je sedel gospod Linde na zatožni klopi pred varšavskim okrožnim sodiščem, da se zagovarja za svoja dejanja in kupčije, da položi račun za vsak zlatnik, ki ga je izdal kot minister in pozneje kot ravnatelj poštnih hranilnic. Še je imelo sodišče izreči, če je Linde kriv, če ne pa, je li manipuliral z državnim denarjem v korist ali v škodo države, ko je dne 17. aprila nenadoma padel zavrtni strel iz zadel Lindeja v možgane. Linde je bil na mestu mrtev. Usodno kroglo je izstrelil Trzmielewski, podčastnik v poljski armadi. Tako je poljski vojak obsodil Lindeja za krivdo, katere mu sodišče in javnost niti še nista pripoznala. Trzmielewskija so videli pogosto na obravnavah v družbi reducirane uradnice poštne hranilnice. V poslednjem času je to že drugi slučaj, da je sodila krivca privatna oseba ter izvršila nad njim smrtno obsodbo. Pred kratkim je ustrelil seržant Muraszek v vlaku dva poročnika - vohuna, ki sta se vračala v svoj sovjetski raj, kakor je bilo dogovorjeno med Poljsko in Rusijo. Toda Muraszek je bil drugega mnenja kot poljski diplomati, zato je ustrelil oba častnika tik pred rusko mejo. Komaj se je pomirila javnost po Muraszkovim procesu, že jo zopet razburja dejanje Trzmielewskija, in to tembolj, ker je bil Linde znana in spoštovana oseba ter njegova krivda sploh še ni bila dokazana. Dejanje Trzmielewskija pa je tudi tipičen izraz povojne mentalitete nekaterih ljudi, ki vsled napačnega razumevanja osebne svobode rušijo osnovne temelje človeške družbe.

Brezposelnost se je v poslednjem času nekoliko zmanjšala, ker se začneja gradbeni časi. Vendar šteje sama Varšava še nekaj tisoč brezposelnih, ki od časa do časa povzročajo na ulicah demonstracije in nemire. Mesto in država izplačujeta brezposelnim podpore, kar ju stanejo mesečno lepe stotisočake. Zato tudi iščeta neprestano novih denarnih virov. Kot sem že poročala, je varšavski magistrat obdačil cestne želez. z davkom za brezposelne. Kdor se pelje s tramvajem, plača pet grošev za brezposelne. V tem mesecu je država obdačila tudi železnice in in pošto. Davek za brezposelne znaša pri železniških listkih 10 grošev od 5 zlatnikov vozne cene, za vsako pismo pa 1 groš. Seveda je to le eden številnih napovorov v boju zoper brezposelnost.

Pristaši esperanta so postavili na židovskem pokopališču v Varšavi spomenik iznajditelju esperantskega jezika. Zamenhoff je namreč rodil iz Lodza na Poljskem, Spomenik, ki ga je izdelal arhitekt Lubelski, predstavlja zemeljsko oblo, opleteno z zelenimi zvezdami — simbolom esperantskega jezika.

Dne 20. aprila je bila svečano otvorjena šola za higijeno v Varšavi. Otvoritve

so se udeležili predstavitelji skoraj vseh svetovnih držav, med njimi tudi Jugoslavniki. Namen nove šole je predvsem temeljita izobrazba zdravnikov v vseh panogah moderne higijene. Po absolviranju te šole bodo zdravniki nastavljeni kot državni higijeniisti v vseh delih Poljske. Šola je edina svoje vrste v Evropi. Šoli za zdravnike so pridrženi tudi kurzi za nižje sanitetno osebje, razkuževalce, strežnike itd. Za zgradbo te prepotrebne institucije je prispeval Kockfeller 280.000 dolarjev.

Zakon o suhih nedeljah in praznikih na Poljskem je tako star kot sedanja poljska država. Po tem zakonu ne sme od tretje ure popoldne v soboto pa do nedeljske jutraj v gostilni noben gost pristiaviti keliška k ustom. In res, celo nedeljo pijejo Varšavljeni svojo vodko le iz skodelic za kavo in kozarec za vodo. V nekaterih lokalih posebno v dancinških, postavljajo gostje steklenice z vodko pod mize, pokrite do tal. V odmorih med plesom ugasnejo svetiljke in tedaj vsakdo hitro srkne požirek. Da ob nedeljah v Varšavi največ pijejo, da povsod tožijo skrivaj vodko, je javna tajnost. Tudi je v nedeljo vsled pijanosti največ kregov, pretepev in avtomobilskih nesreč. V nedeljah tudi prenočuje največ ljudi na gostoljubnih deskah policijskih stražnic. Ker nikdo ne spoštuje zakona o prepovedi alkoholnih pijač v nedeljo, ker se tozadevna demoralizacija vedno bolj širi, je začel razpravljati v poslednjem času tudi parlament o suhih nedeljah. Vedno bolj se množe glasovi za odpravo suhih nedelj. Upajo, da se na ta način zmanjša nedeljsko pijančevanje. Vsakdo se namreč boji, da bo imel v nedeljo premalo pijače, zato jo v soboto kupi preveč. In vsakomur tudi prepovedana vodka bolje diši, zato jo v nedeljo tem raje izprazni dvojino mero.

Dr. Božena Kokalj.

PEVSKIM ZBOROM, ČLANOM ZSPZ V LIKV.

Podpisani odbor je poslal včlanjenim zborom ljubljanske oblasti okrožnico glede ustanovnega občnega zbora Ljubljanske župe JPS in koncerta, ki je določen na dan 13. junija t. l. Da bo mogoče pravočasno sestaviti spored in pripraviti koncert, pozivamo vse zbere, da nemudoma prijavijo svoje sodelovanje zveznemu pevovodji g. Zorku Prelovcu (Ljubljana, Narodni dom) in mu sporoče s svojim mnenjem odnosno željami koncertne skladbe svojega repertoarja, izmed katerih bo artistični odsek izbral dve ali tri točke za nastop. Tudi naj društva prijavijo svoje delegate za ustanovni občni zbor župe v smislu razposlanega pravilnika. Odbor preskrbi udeležencem občnega zbora in koncerta znižano vožnjo. Prijave na zvezn. pevovodjo pričakujemo najkasneje tekem enega tedna. — Odbor Z. S. P. Z. v likv. in priprav. odbor Ljubljanske župe J. P. S.

Dnevne vesti.

POLETNI ČAS.

Za časa vojne je bil s prvim majem vpeljan poletni čas. Kakor vsaka stvar, ki jo je prinesla vojna, tako je bila tudi nevtarija s poletnim časom skrajno neprijetna. Ko je bil po prebratu poletni čas zopet odpravljen in ni bilo treba enkrat na leto pomakniti urinega kazalca za eno uro naprej in pozneje za eno uro nazaj, se je vse kar oddahnilo. Ljubljane so mislili, da so rešeni težke more.

V resnici pa ni poletni čas nobena mora in zato je v drugih državah še danes vpeljan. Zakaj račun, vsled katerega je bil vpeljan poletni čas, je danes ravno tako pravilen, kakor je bil med vojno. Kakor tedaj, tako bi se tudi sedaj prihranili milijoni.

Pa to ni niti najvažnejši argument. Toda zakaj so ljudje srečni, da imajo eno uro manj solnca?

In to celo v Ljubljani, ko so solnčni dnevi tako redki!

— **Cenj. naročnikom sporočamo, da smo današnji številki priložili poštne položnice v svrhu poravnave tekoče naročnine. One cenj. naročnike pa, ki so že za vnaprej plačali, prosimo, da bi oddali položnice svojim znancem in prijateljem, da se na naš list naroče.**

— **Hišne preiskave.** Poleg aretacij je izvršila ljubljanska policija tudi številne hišne preiskave pri komunizmu osumljenih osebah, zlasti pri mlajših. Zaplenjenega ni bilo mnogo bistvenega.

— **Državni nameščenci in avtonomne doklade.** Finančna delegacija objavlja: V naši javnosti se je v zadnjem času, s pozivom na neki odlok ministrstva pravde, izražalo mnenje, da so državni nameščenci oproščeni vseh avtonomnih določil. Napram temu opozarja finančna delegacija, da novi uradniški zakon res odreja, da so državni nameščenci oproščeni vseh državnih in samoupravnih določil (prireza). Kakor pa je razvidno iz konteksta, se tiče ta določba samo službenih prejemkov, nikakor pa ne drugih davčnih virov. Dočim bi bilo torej nedopustno, da bi se naložile doklade k neposrednemu davku od plač (penzij), ki ga plačujejo državni uslužbenci v smislu čl. 127., 1. odst., 1. c. morajo ti uslužbenci, ako imajo zemljišča, hiše etc. doklade k zemljarini, hišnemu davku etc. brez dvoma ravno tako plačati, kakor vsak drugi. Tega tudi ne izključuje dotični odlok ministrstva pravde, marveč samo izraža gotovo utemeljeno mišljenje, da se službeni prejemki tudi s samostojnimi komunalnimi davščinami ne smejo obremeniti. Nekatere občine v drugih upravnih območjih so bile namreč skušale izigrati čl. 127 1. c. na ta način, da so mesto doklad v tehničnem pomenju sklenile take davščine, in jedino to je hotelo ministrstvo pravde preprečiti. V ostalem pa odlok še sam v marsičem potrebuje pojasnila, ker se ne ozira dovolj na naše upravne razmere.

— **Kongres Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev se vrši v Ljubljani v dne 4. do 6. junija t. l.** Na kongres pridejo delegati Udruženja iz cele države. Ob tej priliki bo večja prireditev v vseh prostorih in na vrtu Narodnega doma v Ljubljani v nedeljo dne 6. junija 1926.

— **Zveza poštne organizacij za Slovenijo ima v nedeljo, dne 2. maja t. l. v dvorani Mestnega doma v Ljubljani svojo VIII. redno glavno skupščino.** Zavečnik ob 14. uri. Skupščine se udeležijo predsednik centralnega poštne Saveza, kakor tudi predstavniki posameznih pokrajinskih poštne organizacij. Na čast gostom se bo vršil zvečer ob 20. uri v dvorani Kazine družabni večer s komerzom.

— **Iz državne službe.** Dosedanji tiskovni referent pri velikem županu ljubljanske oblasti Anton Zobeč je imenovan za urednika Presbiraža ministrstva za notranje zadeve.

— **Pojasnilo »Slovenske Matice«** javnosti. Kakor nam dohajajo dopisi, se širi vest, da je »Vodnikova družba« naslednica »Slov. Matice«. Predsedstvo »Slovenske Matice« sporoča, da »Slov. Matice« še nadaljuje svoje delo in nima »Vodnikovo družbo« nobene zveze. — Predsedstvo.

— **Deputacija stavkujočih delavcev salgo-tarjanskega premogovnika v Budimpešti.** Kot smo že poročali, so bili prisiljeni stavkujoči delavci premogovnikov

salgo-tarjanskega okraja poslali deputacijo v Budimpešto. Deputacija je prispela v Budapešto. Zahtevala je od trgovinskega ministra, da prisili madjarska industrijska podjetja, da bodo uporabljala samo madjarski premog. Z Jugoslavijo in Rumunijo naj se prične pregovori v svrhu, da se zagotovi madjarskim premogovnikom mirnovni trg. Trgovinski minister je odgovoril, da vlada v vseh državah premogovna kriza, ki je deloma v zvezi s splošno stagnacijo industrije. Obljubil je, da bo omejil inozemski import premoga. Tarifno vprašanje, kot tudi vprašanje zvišanja premoga bo predložil posebni strokovni anketi.

— **Gripa v Heregovini.** V mostarskem in ljubuškem okraju je izbruhnila epidemija gripe. 75 odstotkov otrok je obolelo. Oblasli so podvzlele protimere.

— **Predrzen morilec.** Pred par dnevi se je pričel v Milanu proces zoper morilca bolgarskega vodjo komitašev Petra Čavljeva, Dimitrija Stevanova. Lopov se je predstavil sodnemu dvoru kot jugoslovenski novinar. To stvar je pograbil Mussolinijev organ »Popolo d' Italia« ter jo priobčil. Glavni odbor udruženja jugoslovenskih novinarjev je poslal uredništvu lista sledečo brzojavko: »Povedem notico, ki jo je pričel vaš list, da se je izdal morilec Čavljeva za jugoslovenskega novinarja, izjavlja jugoslovensko novinarsko udruženje ogorčeno kategorično, da Stevanov ni bil nikdar jugoslovenski novinar. Vsa naša javnost pozna podrobnosti njegovega predživljenja. Stevanov je doma iz neke vasi ob jugoslovensko-bolgarski meji, je delavec in dezertar, ki se ima zagovarjati pred sodišči radi raznih zločinov. Apeliramo na Vašo kolegialnost ter prosimo, da objavite to našo izjavo.«

— **Boj med orožniki in cigani.** V Bačkem Novemselu je izvršila tolpa ciganov številne vlome ter ugrabila vsakovrstnega blaga za 70.000 Din. Končno se je posrečilo orožništvu priti lopovom na sled. Orožniki so zasačili tolpo v gozdu Mikloševac ter jo hoteli ustaviti. Ko so zagledali cigane orožnike, so otvorili ogenj. Po daljšem boju so cigani pobegnili. Orožniki so jim sledili ter ujeli pet cigank. Ko so jih natančneje preiskali, so ugotovili, da so bili cigani in ne ciganke.

— **Lopovi izropali cel vagon.** V zadnjem času se v Vojvodini železniške tatvine vedno bolj množijo. V eni preteklih noči pa so dosegli dolgoprstneži rekord. Med vožnjo od Subotice v Sombor so izpraznili cel vagon. Preiskava je ugotovila, da je mogla biti tatvina izvršena samo med vožnjo. Te dni bo več oseb aretiranih.

— **Cena Beg oproščen.** V sodnem procesu v Skoplju je sedel že dolgi dve leti Cena beg, obdolžen, da je umoril svojo soprogo, učiteljico Milico Bogatinčević. Prvotno je bil obsojen radi umora na 20 let ječe, te dni pa je prišlo apelacijsko sodišče na podlagi zdravniškega izvida do prepričanja, da se možu umor ne da dokazati, temveč ni izključeno, da je izvršila Milica Bogatinčević samomor. Ko se mu je to naznanilo, je zaklical: »Zivio sodišče! Zivio pravica!«

— **Pogrom na črnice v državi New Jersey.** V mestu Cartere v državi New Jersey, kjer tvorijo večino prebivalstva črnice, je prišlo te dni do resnih nemirov. Nekli črnice se je sprl v gostilni z nekim boksarjem. Nenadoma je ptegnil črnce nož ter boksarja zaklal. Boksarjevi prijatelji so se radi umora kolege krvavo maščevali. Zbrali so se pred bolnišnico, v kateri je njihov tovariš umrl, nakar so se podali v okraj črnicev. Tam so razbili s kamni in gorjanci vse šipe. Vsakega zamorca, ki so ga srečali, so strahovito pretepeli. Tudi z ženskami in otroci niso delali nobene izjeme. Izropali so številne trgovine. Na večih krajih, kjer se jim ni posrečilo vlomiti zaprtih vrat, so razgnali izgredniki vrata z dinamitom. Interventirala je policija, ki so jo pa pobesneli izgredniki pregnali. Več policijskih uslužbencev je bilo razoroženih, več drugih teptenih. Ko so pregnali demonstranti policijo, so navali na neko cerkev, v kateri se je vršila ravno božja služba. Duhovnik črnce jim je zastavil v polnem ornatu pot ter jih hotel pomiriti. Odgovorili so mu s ploho kamenja, tako da je moral končno, krvaveč iz številnih ran zbežati nazaj v cerkev. Razjarjeni demonstranti so mu sledili, pregnali črnice iz cerkve ter jo zažgali. Demonstracije so zavzele take dimenzije, da so pograbili končno

črnice, kolikor so mogli, svojih stvari ter zbežali iz mesta. Cesar niso mogli odnesti, so jim demonstranti zažgali. Sele naslednji dan se je posrečilo žandarmeriji vzpostaviti zopet red.

— **Bolniška strežnica — sadistinja.** V Nimesu (Francija) se je pričel te dni proces zoper Antoinette Scierri, ki je obdolžena, da je zastrupila 7 oseb. Predživljenje Antoinette Scierri, ki je rodom Italijanka, francoskim oblastim ni znano. Naselila se je leta 1924 v Franciji v mestu Saint-Gilles. Živela je v skupnem gošpedinjstvu z nekim Rossignolom. Izdajala se je za izvežbano bolniško strežnico. Pripovedovala je, da je vodila za časa vojne sama neko vojaško bolnico. Dasi nje bila njena zunanost vse preje kot zaupanje vzbujajoča, je postala s časom v Saint Gillesu bolniška strežnica. Pod njeno skrbjo pa je umrlo v kratkem času 7 oseb, med njimi tudi njen priležnik. Stvar je postala sumljiva ter je vzbudila pozornost oblasti, ki so ugotovile, da so bile vse te osebe zastrupljene. Uganka je bila sama, zakaj je Antoinette Scierri svoje žrtve zastrupila. Materialna korist bi bila prišla kvečjemu v enem slučaju v poštev, pri neki vdovi, ki je zapustila svoji bolniški strežnici za njeno »požrtvovalnost« malo premoženje. Končno so ugotovili psihiatri, da gre za sadistinjo, ki pa je za svoja dejanja v celnem obsedu odgovorna.

— **Sv. Frančišek asiški dobil spomenik.** V Milanu je bil položen te dni temeljni kamen za spomenik sv. Frančišku Asiškemu. Stvar je bila zelo slovesna. Razvila se je z velikim cerkvenim in vojaškim pompom. Slavnostnega odkritja spomenika sta se udeležila med drugimi honorarici Mussolini in kardinal Tosi, ki so ju pozdravili zvoki pesmi »Giovinezza«. Potem ko sta absolvirala svoje govore fašistovski poslanec Decapitanati in župan mesta Milana, ki sta tolmačila fašizem kot nauk o pobratimstvu človeštva, ki ga je propagirala sv. Frančišek, je Mussolini temeljni kamen slovesno blagoslovil. Svečanost je končala s fašistovsko »Giovinezza« himno.

— **Zlatnike v milu »Gazela« so našle:** (imena v oklepaju označujejo trgovce, kjer je bilo milo kupljeno) g. Neža Podreberšek, Ljubljana, Trnovski pristan 3 (v Prvem delavskem konsum. društvu Ljubljana), Marija Orešnik, Spod. Šiška (pri Janko Pintar, Spodnja Šiška), Stanika Furlan, Črnomelj (pri Plut Martin, Črnomelj), kuharica pri ge. dr. Marti Novak, Mozirje (pri Franc Prislau, Mozirje), Jožefa Uhernik, Rokovnik (v Kmetijskem društvu, St. Rupert, Dolenjsko), Milka Plantarič, Trebnje (pri Kmetijskem društvu, Trebnje), Reza Kokol, Krčevina 45 pri Ptuj (pri A. Senčar in sin, Ptuj), Rezalija Koren, Žužemberk (pri Franjo Pire, Žužemberk), Marija Šandor, Novacerkev pri Celju (pri Anton Fazarinc, Celje), Marija Turšič, Sp. Dule št. 6 pri Krškem (pri Engelsberger R., Krško), Ivana Baš, Maribor Erjavčeva ul. 10 (pri Jos. Krempf, Maribor), Slava Tomaškovič, Jalkovac pri Varaždinu (pri Josip Milkovič ml, Varaždin).

— **Mednarodna ženska stradalna tekma.** Iz Berlina poročajo: Stradalna artistinja Daisy je zapustila svojo stekleno omaro. Postavila je nov svetovni rekord ženskih stradalnih artistinj. Toda, dočim je zaslužila stradalni artist Jolly s svojo produkcijo 175 tisoč mark, je zaslužila ona samo 2000 mark. Kljub temu je sklenila, kot poroča »Achtuhrabendblatt«, 12 kinematografov in varietejev ž njo pogodbe. Razven tega je povabljen v London, kjer se otvori dne 1. septembra velika mednarodna ženska stradalna tekma, ki se je udeleži razven nje še šest žen, med njimi ena Angležinja in ena Francozinja. Tekma bo trajala 15 dni.

— **Bjelovarski železničarji ustanovili antialkoholno društvo.** Bjelovarski železničarji so ustanovili te dni antialkoholno društvo. Prišli so do prepričanja, da ima vživanje alkohola porazne posledice, posebno za železničarje. Bjelovarska železniška direkcija spremlja gibanje z velikim zanimanjem.

— **Zlatnike so našle v Zlatorog-terpeninovem milu:** Matilda Zupan, Dvorska vas, kupila pri tvrdki Valentin Perko, Begunje pri Lescah, Ana Merlin, Maribor, Tržaška cesta 38, kupila pri tt. Vinko Klemenčič, Tržaška cesta 59, Terezija Ambrož, Maribor — Podbrežje, Drevoredna ulica 10, kupila pri tvrdki Renčelj, Podbrežje, Alojzija Zavernik v Slov. Goricah, Amalija Hostnik, Loke št. 55 pri Ternovcu, Trbovlje I., gdč. Anči Bernikova, Višnjagora, kupila pri tvrdki Marija

Groznik, Višnja gora, Mici Zecan, služkinja v Mekronogu kupila pri tvrdki Koželj v Mokronogu.

Najdostojnejše proslaviš

prvi majnik, ako se udeležiš danes ob pol 9. uri v »Unionu«

DELAVSKO AKADEMIO

v korist trboveljskim reducirancem.

Ljubljana.

— **Razstava francoske grafike 17. in 18. stoletja,** katero priredi Narodna galerija v Jakopičevem paviljonu bo otvorjena danes ob 12.30. Vabljeni so vsi prijatelji umetnosti in francoske kulture.

— **Gremij trgovcev v Ljubljani** javlja z ozirom na to, da mora načelstvo nekatera določila glede odpiranja in zapiranja trgovin še dopolniti, da tezaevni sklep občnega zbora s 1. majem ne stopi še v veljavo in se bo njegova veljavnost pravočasno razglasila.

— **Izlet društva »Soče«** se vrši v nedeljo 2. maja v Medno pri Medvedah. Odhod poljubno z vlakom ob 11.40 ali 14.50. Zbirališče za skupen odhod pa je iz cerkve v Šiški od 13.—13. in pol. Sestanek v Mednu (gostilna Cirman) ob 15, kjer se vrši domača zabava ob petju in godbi. Harmonike, kupleti in nastop Istrank.

— **Občni zbor Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev** se vrši v nedeljo dne 2. maja 1926 ob 8. v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Vsi člani Udruženja se vabijo, da se občnega zbora v čimvečjem številu udeležijo. Pokrajinski odbor UJNZ Ljubljana.

Velika umetnost je

kupiti dobro blago za možko obleko po res nizki ceni

To dosežete edino pri priznani solidni tvrdki

JOSIP IVANČIČ, Ljubljana

Miklošičeva cesta šte. 4.

Ta ugodna prilika se vam nudi še do 31. maja 1926. TO NI PRAZNA REKLAMA! PREPRIČAJTE SE!

Marlbor.

m— **NAZNANILO.** S 1. majem se otvori v Mariboru, Koroška cesta 10/1. podružnica »Narodnega Dnevnika«. Poslovne ure so začasno dnevno od pol 4. do pol 6. Tu se bodo sprejemale pritožbe, novi naročniki, oglasi in tudi uredniški prispevki; dobivale se bodo vse potrebne informacije. Vsi p. n. naročniki, inserenti in prijatelji lista naj se blagovolijo v vseh zgoraj navedenih slučajih obračati na podružnico »Narodnega Dnevnika«.

m— **Izlet v Egipt in Palestino** name-rava prirediti skupina Mariborčanov leta 1927. Akcijo bodo vodili poznavalci teh dežel.

m— **Absolventi drž. dvorazredne trgovske šole v Mariboru** napravijo ob sklepu šolskega leta poučno potovanje v Avstrijo. Ogladali si bodo med drugim tudi Dunaj in industrijski kraj Kapfenberg.

m— **Pomočniški odbor** sporoča svojim članom, da naj se za vse informacije obračajo na društvo samo na sejni dan, to je vsak četrtek ob 20. uri zvečer v gostilni Pečnik, Rotovski trg. V izredno nujnih slučajih samo pisмено, nikakor naj se ne nadleguje posameznih odbor-nikov pri delu, kar se je dosedaj često dogajalo.

m— **Monsignorom** je imenovan profesor in duh. svetovalec g. Janez Ev. Vreže v Mariboru. Škofijski ordinarijat mu je že dostavil dekret.

DOPIS.

Kranj. Jugoslovenska Matica, podružnica v Kranju, bo imela svoj redni letni občni zbor v soboto dne 1. maja t. l. ob 8. uri zvečer v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Na dnevnem redu je poleg običajnih poročil društvenih funkcionarjev kratko poročilo o delovanju pokrajinskih odborov v Ljubljani in Splitu ter zanimivo predavanje g. gimn. ravnatelja Košnika o kulturnih in političnih razmerah na Goriškem v zadnjih 15 letih pred vojno. Vsi člani in prijatelji društva so vljudno vabljeni.

Sport.

Amerikanski sport. Amerikanski nazori o sportu in njegovem vzgojevalnem pomenu so povsem drugačni kakor evropski. V Ameriki velja višinski rekord tisočkrat več kakor prav dober poprečni uspeh in zato se v Ameriki naravnost gojijo višinski uspehi. Pri Amerikancih velja samo rekord in zato ni nič čudnega, če pozna Amerikanec v vsaki panogi sporta samo najboljši oz. najboljšega. Če govori o plavanju pozna samo svetovnega rekorderja Johnny Weismüllerja ali Laufferja, pri boksu samo nepremaganega Dampseya itd., za druge, ki niso postavili svetovnega rekorda, se ne briga. Rekord — rekord, to je geslo Jenkija in kaj donajajo rekordi, se vidi pri Weissmüllerju, ki se vozi v avtomobilu marke »Marcedes«, drugače pa samo »živi«! Ne daleč za njim Šved Arne Borg...

V Ameriki je v zvezi s sportom vedno denar in dokler se samo v Ameriki izdajajo velikanske svote v sportne namene, toliko časa bo Amerika v vsakem sportu prva. K temu pride še izvanredna prednost Amerikancev za sport. Generacija! Ko so se nemški plavači izkrcali, jim je preiskujoči zdravnik zaupno povedal, da je finski tekač Nuzmi zaslužil v Ameriki tri milijone dolarjev! In značilno za amerikansko naziranje je dejstvo, da je bil amerikanski kontrolor, ki je pri odhodu nemških plavčev vprašal Frölichja, koliko si je s svojo turnejo »napravil«, užaljen, ko mu je ta smehtljuje odgovoril, da nič.

Čeravno nam je tako naziranje popolnoma tuje in se k nam nikdar ne bo zaneslo, vendar se lahko od Amerikancev veliko naučimo, posebno kar zadene velikopoteznost in žilavo stremljenje za ciljem. V Nemčiji n. pr. imajo razen visoke šole za gojitev telesnih vaj v Berlinu komaj tu pa tam kako sportno vežbališče, kakor jih ima v Ameriki skoraj vsaka vas. Seveda ne smemo prizreti pri tem, da Amerika vojne skoraj ni občutila in je zadnja desetletja lahko milijone žrtvovala za sport.

Pač se tudi nobena država ne more kosati z Ameriko v finančnem oziru, vendar imamo mi ravno tako dober človeški material kakor Amerika. Dve leti nas še ločita od prihodnje olimpijade. Če bomo znali izbirati izmed dobrih najboljših bomo tudi mi dosegli višinske uspehe in bomo nekaj pomenili v sportu kajti le iz najboljšega materiala se izklesajo s smotrenim najtežjim delom olimpijanci.

NE VSEDITE SE,

takoj bole imeli »kolena« v hločeh in likalne gube bodo izgubile. Brez skrbi se vsede le v oni, ki mu je obleko izdelovali trdka

DRAGO SCHWAB
Ljubljana

Iz najboljšega angleškega blaga ter cenejše, kakor iz drugega manj vrednega blaga.

To in ono.

Višja izobrazba.

Sto dijakom neke ameriške univerze je predložil neki sotrudnik newyorškega tednika »The New Republik« vprašalno polo, da bi se prepričal glede njihove splošne izobrazbe. Dijaki in dijakinje so imeli za seboj različno število semestrov. Sedem odstotkov je bilo inozemcev in dva inozemca sta odgovorila na vprašanja najbolje. Rezultat je nadvse zanimiv. Naj govore dejstva, od katerih pa navajamo samo nekatera od najbolj karakternističnih:

Vprašanje: Zakaj je bil Plato velik mož? Katere narodnosti je bil? V katerem stoletju je živel? Ali še živi, ali je že umrl?

Rezultat: Samo 5 dijakov, od katerih sta bila dva inozemca, je odgovorilo pravilno; 15 jih sploh ni vedelo ničesar odgovoriti, 80 jih je odgovorilo napačno, kot n. pr.: »Plato je bil grški matematik.« »Plato je bil filozof. Živel je v 18. stoletju.« Samo eden od dijakov je izjavil, da je čital njegovo »Republiko«.

Na isto vprašanje glede Napoleona so odgovorili vsi dijaki pravilno.

Glede Kanta je bil rezultat sledeči: 73 študentov še ni slišalo sploh nikdar ničesar o Kantu, 10 odgovorov je bilo pravilnih, 17 napačnih, kot: Kant je bil nemški vojskovođa, »Kant je bil general,« »Kant je bil religiozen mož.«

Glede Goetheja je bil rezultat bolj povoljen: 30 dijakov je odgovorilo pravilno, dočim je priznalo 25 dijakov, da ne ve absolutno ničesar o njem, 45 jih je odgovorilo napačno, kot: »Goethe je bil nemški komponist,« »grški filozof.«

Kleopatra: »Italijanska kraljica,« »glavosovita zapeljivka,« »ničvredna ženska,« »princesinja,« »Rimljanka.« 71 pravilnih in 29 napačnih odgovorov.

Marconi: »Učenjak, ki je živel v starem veku,« »francoski general,« »židovski kralj,« »izumitelj aeroplana.« Eden od dijakov je odgovoril, da je izumil Marconi brezžični brzojav, da pa ne ve, če je živel v 16. ali 17. stoletju. Vsi dijaki, od katerih je dalo 62 napačne in samo 38 pravilne odgovore, so mislili, da je Marconi že mrtev.

Kopernika so klasificirali gospodje akademiki deloma kot Rimljana, deloma kot Grka, deloma kot Perzijca, dali pa so mu sledeče poklice: Mornar - zvezdoznanec, pisatelj, filozof. Večina je bila mnenja, da je živel pred Kristusovim rojstvom. Od 100 odgovorov je bilo samo 9 pravilnih. 70 akademikov ni o Koperniku sploh nikdar ničesar slišalo.

Pestalozzija so označili kot »italijanskega slikarja«, nekateri celo kot »ameriškega pisatelja«. 83 dijakov od 100 ni sploh nikdar ničesar slišalo o njem.

Pasteur: »Mož, ki je pasteuriziral mleko,« »kemik,« »fizik,« »duhovnik,« 74 napačnih, 26 pravilnih odgovorov.

Tako se stvar nadaljuje. Neverjetno je, 90 od dijakov ni slišalo še nikdar ničesar o Konfuciju, 92 nikdar ničesar o Spinozi. Solona so zamenjavali s Salome ter ga označili kot »židovskega ple-

salea«. Newton figurira kot »bogat žid« in kot »ameriški izumitelj«, Alfred Nobel kot »mož Nobelovih nagrad« itd. itd.

Pozivu, da navedejo par ruskih pisateljev se je moglo odzvati samo 40 od 100 dijakov. 28 jih je navedlo samo Tolstoja, dočim so označili drugi Nietzscheja, Balzaca in Maupassanta kot Ruse. Večina ni vedela, katere narodnosti so bili Tizian, Rembrandt itd. Cervantes je bil »oče don Quirote-a«.

Tudi v geografiji so bili gospodje slabo podkovani. Vatikan je bil zanje v Versaillesu in v Florenci, Pantheon v Parizu. Samo 7 od sto študentov je vedelo kaj pomeni beseda »mavzolej«.

Itd., itd., — skratka neverjetna ignoranca!

Toda, kako bi bilo, če bi se podvzel podoben poizkus na kakem našem vseučilišču in bi se stavila vprašanja, ki se nanašajo na slovensko duševno življenje?

CUDEŽNI ŽARKI.

Ze več let se vrše v Nemčiji in Ameriki poizkusi z ultravioletnimi žarki. Poizkusi so ugotovili, da uničujejo ti žarki bakterije. V nekem berlinskem laboratoriju so izpostavili tem žarkom surovo mleko. Postalo je v par sekundah tako sterilno, da je bilo tako prosto bakterij kot pasteurizirano mleko. Teda se je izkazalo vrhutega, da ultravioletni žarki vitamine one novo razkrite, tajinsvene snovi, ki so potrebne za ohranitev zdravja živih organizmov, ne samo konservirajo, temveč celo razmnožujejo. Z »vitaminskim mlekom« so dosegli zdravniki pri rahitičnih otrocih upoštevanja vredne uspehe. Koristni vpliv ultravioletnih žarkov je ugotovljen razven tega pri vseh redilnih snoveh, ki vsebujejo kolesterin, kot pri maščobah, olju, vinu, moki in otrobah. Pri vseh teh substancah zvišajo ultravioletni žarki redilno vrednost. Ultravioletni žarki učinkujejo čudovito hitro. Mleko je n. pr. sterilizirano v 4 do 5 sekundah. »Vitaminsko mleko« se dobi v 45 sekundah, dočim rabijo Amerikanci pri dosedanjih proceduri prav toliko minut.

Gospodarstvo.

VETERINARSKA ŠOLA ZA STOČARE.

Pod tem naslovom je izdal prof. zagrebške veterinarske fakultete M. Rajčević knjžico, ki je bodo živinorejci veselili. Pravkar je izšel prvi zvezek, ki obravnava o porodih naših domačih živalih. Avtor opisuje v 1. zvezku vsakovrstne težkoše pri teh porodih ter daje živinorejcem praktična navodila, kako jim je postopati v poedinih slučajih. Knjžica je pisana v lahkem, poljubnem slogu, da se čita kot povest ter je ilustrirana. Delo je izšlo v založbi »Gospodarskih novin« ter stane za predplačnike 3 Din, za druge 5 Din. Naruča se v vseh večjih knjigarnah ter pri izdajatelju »Gospodarske Novine«, Zagreb, Gunduličeva ulica 24.

LJUBLJANSKA BORZA,

v četrtek, 29. aprila 1926.

Vrednote: Markantilna banka, Kočevje den. 102, bl. 102, zaklj. 102; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 110, bl. 110, zaklj. 110.

BORZE.

Zagreb, 29. aprila. Devize: Newyork ček 56.6247—56.9247, London 275.865 do 277.065, Pariz 189—191, Praga 168.084 do 169.084, Milan izplačilo 227.36 do 228.56, Dunaj 800.75—804.75, ček 800.15 do 804.65, Berlin 1351.63—1355.63, Cu-

rih 1095⁵/₈—1099⁵/₈, ček 1095.548 do 1099.548.

Curih, 29. aprila. Beograd 9.115, Newyork 517.50, London 25.17, Pariz 17.075, Praga 15.32, Dunaj 73.05, Berlin 123.15, Sofija 3.7425, Budapešta 0.00724.

Prosveta.

RAZSTAVA FRANCOSKE GRAFIKE
17. IN 18. STOLETJA

katere otvori Narodna galerija v soboto 1. maja ob 12.30 v Jakopičevem paviljonu, obsega zbirko okoli 140 listov. Zastopani so mojstri: Alix, Audouin, Audran, Benoit in Jean, Balechou, Basan, Baudet, Beauvarlet, Boissieu, Bonnet, Callot, Carmona, Cars, Clavareau, Cochin, Debucourt, De Lorraine, De Marteau, Dequevauvillers, Drevet Claude, Rierre in Pierre Imbert, Duchange, Duclous, Duflos Claude in Simon, Dupuis, Edelinek, Fiquet, Gaillard, Grateloup, Guttenberg, Guyot, Halm, Halbou, Helmann, Huret, Ingout, Larmessin, Lasne, Le Bas, Le Grand, Lempereur, Le Pautre, Lepicé, Surugue, Levachez, Listard, Lucien, Malbest, Martinet, Martini, Massard, Massé, Masson, Mellan, Michel, Moitte, Moreau l. j., Muller, Nanteuil, Ouvrier, Pataz, Pesne, Petit, Rigaud, Romanet, Roulet, Savart, Schmidt, Schuppen, Scotin, Sulpis, Tardieu, Triere, Vermeulen, Vidal, Voyer, Will in anonimni. Vso slavno delo francoskega galantnega slikarstva in njene osebe pokaže kolekcija grafike, ki je žela v Zagrebu obče zanimanje in občudovanje. Razstava bo v Ljubljani te kratek čas otvorena.

Borba. Ta pretresljiva drama, vzeta iz resničnega življenja, slikajoča objektivno in živo razmerje med delavstvom in delodajalci ob času štrajka, se ponovi v ljubljanski drami v soboto, dne 1. maja ob 8. ure zvečer. Njen avtor je slavni angleški dramatik Galsworthy. Režira g. Šest, glavne vloge igrajo gg. Šaričeva, Wintrova, Rogoz, Skrbinšek. Predstava bo izven abonmana. Cene znižane.

Moja mamica pere moje obleke samo z milom »Gazela«.
Poglejte me, kako je sveže in bleščeče belo moje krilce. Razen tega pa pri pranju pazite na to, da ne prezrete

zlatnik, ki se nahaja v njem, moja mamica ga je namreč že našla!

MILO GAZELA

Barvne trakove, ogljeni poviščeni kopirni papir, hektografični zavitki in druge potrebščine pri

LUD. BARAGA,

Šelenburgova ulica št. 6/l.

Telefon št. 980.

Jack London:

70

Morski vrag.

V tem hipu sta se Johnson in Leach ozrla po tovariših, ki so stali sredi ladje ob ograji. Nobenega pozdrava ni bilo. V očeh tovarišev sta bila mrtva; med njimi je bil prepad, ki loči žive in mrtve.

V naslednjem trenutku sta bila nasproti zadnjemu delu ladje, kjer sva stala Larsen in jaz. Sedaj smo mi držali v dolino, onadva pa stase vzpenjala na val. Johnson je pogledal mene in jaz sem videl, da mu je bil obraz izmučen in upadel. Pomahal sem mu z roko; odzdravil je enako, toda odzdrav je bil brezupen, obupan. Bilo je, kakor da bi se bil poslavljaj. Leacha nisem videl v oči, ker je gledal v Wolfa Larsena; na njegovem obrazu je bilo opaziti staro, neutješljivo sovrastvo kot vedno.

Čoln je odplaval na zadnji konec ladje. Veter jima je iznenada napolnil jadro in pognal šibki mali čoln, da se je videlo, da se mora prevrniti. Nad njim se je dvignil belo se peneč val in se zgrnil nadenj. Vendar se je zopet prikazal izpod vala, a poln vode. Leach je na vso moč izmetaval vodo, Johnson pa je bled kot zid držal krmilo.

Wolf Larsen se mi je zakrohotal na ušesa in odšel na priveterno stran. Pričakoval sem, da bo dal povelje, da se ladja ustavi; vendar ni dal nobenega znamenja in ladja je vozila dalje. Louis je stal neomajljivo pri krmilnem kolesu; opazil pa sem, da so se

mornarji s skrbnimi obrazi obračali proti nama. Duh je vozil še vedno naprej, dokler se ni čoln tako oddaljil od nas, da je bil zopet videti kot mičkena točka. Tedaj pa je zadonel Larsenov glas.

Bili smo dve dobri milji daleč na veterni strani lupinice, ki se je borila z valovi, ko smo spustili sprednje jadro nizdal; ladja se je ustavila. Čolni za lov na morske pse niso zgrajeni za vožnjo proti vetru. Njihovo upanje je v tem, da vozijo v smeri vetra, torej pred vetrom, proti ladji, kadar začne močan veter pihati. Na tem prostranem razburkanem morju ni bilo za Leacha in Johnsona rešitve drugje, kot na ladji; zavedala sta se tega in začela pogumno voziti proti vetru. A v takih valovih je šlo počasi. Vsak hip so ju šumeči, peneči valovi lahko pokopali. Neprestano smo gledali, kako je čoln zavozil na velike valove, a je odletel nazaj kot zamašek.

Johnson je bil izvrsten pomorščak in je majhne čolne poznal tako dobro kot ladje. Čez kako poldrugo uro se mu je posrečilo dospeti do ladje.

»Torej sta se premislila?« sem slišal, kako je Wolf Larsen zagodrnjal deloma sam pri sebi, deloma proti njima, kakor da bi ga mogla slišati. »Na krov bi rada prišla, kaj? No, le prihajajta!«

»Krmilo kolikor mogoče proti vetru!« je zaukazal Oofyju, ki je v tem zamenjal Louisa pri krmilnem kolesu.

Povelje je sledilo povelju. Ko je ladja odpadla od vetra, je sprednje in glavno jadro splahnilo. Bili smo

pred vetrom in skakaje vozili, ko je Johnson na nevarnost, da se čoln takoj prekucne, prijenjal z vrvmi jadra in v oddalji kakih sto korakov švignil preko brazde naše ladje. Vnovič se je Wolf Larsen zakrohotal ter jima mahal z rokami, naj prideta za njim. Očividno je bil njegov namen, da se z njima poigra — da jih premlati, sem sodil; a to je bilo nevarno, ker je bil šibki čoln vedno v nevarnosti, da se prevrne.

Johnson je res obrnil čoln in vozil za nami. Druggega ni mogel storiti. Smrt je prežala vsepovsod in šlo je samo za čas, kdaj se bo eden tistih ogromnih valov zgrnil nad čolnom, ga prevrnil in se valil naprej.

»V smrtnem strahu sta,« mi je Louis šepnil na uho, ko sem stopal na sprednji del ladje, da bi nadzoroval zavijanje sprednjega jadra.

»Ej, čez malo časa ustavi ladjo in jih vzame na krov,« sem odgovoril veselo. »Samo malo lekefjo jima hoče dati, to je vse.«

Louis me je lokavo pogledal. »Mislíš?« je dejal.

»Gotovo,« sem odvrnil. »Ti ne?«

»Jaz ne mislim na drugega kot na lastno kožo; tako je pač dandanes,« je bil njegov odgovor. »Rado-veden pa sem, kaj in kako še vse bo. Tisto zganje v Friseu me je pripravilo v lepo stisko; še lepša pa je tista, v katero te je ženska tam zadaj pripravila. Dobro vem, kakšen bedak si.«

»Kaj hočeš s tem reči?« sem vprašal; ko me je namreč tako zbodel, se je obrnil, da bi odšel.

(Dalje prih.)

Naznanilo otvoritve brivnice!

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da z današnjim dnevom otvorim čisto na novo preurejeno **brivnico** na Starem trgu št. 18 (preje Boltavzar) ter se najplejše priporočam, kakor tudi cenjenim damam za striženje las (bubikopi). — Nadalje se priporočam tudi za obisk, moje tudi na novo preurejene brivnice - podružnice v Rožni dolini cesta II/3. — Z odl. spoštovanjem

Ivan Možina, brivski mojster

Podružnica: Rožna dolina cesta II/3. — Stari trg št. 28, Ljubljana.

Srajce, promenade, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebščine, svilene trakove, čipke in vezeno. — Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Javna skladišta družba z o. z.

Ljubljana, Dunajska c. 33 (v nekdanjih prostorih tvrčke Balken)

yskladiščuje blago po najugodnejših kondicijah, izvršuje vse špedicijske posle (mednarodne Transporte, lokalne prevoze, prevoze pohištva), daje tarifne informacije in izvršuje revizijo vozniških listov in železniške reklamacije. Cene kulantne.

Brzjavni naslov »Skladišta«.

Telefon št. 366.

Najboljša, najcenejša kolesa in šivalni stroj so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj 'DUBIED'

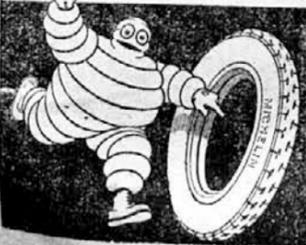
Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. — Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

Najcenejše avtogume

MICHELIN

I. GOREC

v palači Ljubljanske kreditne banke

Za v Prago

priloga podpisana tvrčka vse telovadne oblačilne potrebščine

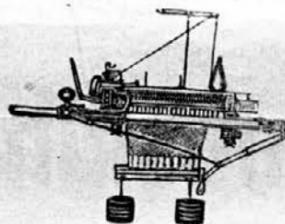
za člane, naraščaj in deco. — Solidno in lepo izdelani kroji po najnižji ceni.

Zahtevajte cenike! **BRATA CAPUDER LJUBLJANA** Wolfova ulica 1/II.

Postranski zaslužek

primerno za vsakogar. — Pojasnila proti znamki 1 dinarja. Propagandna reklamna družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Oglašujte v »Narodnem Dnevniku«!

Edina strokovna delavnica za popravila in predelavo pletilnih strojev vseh vrst za ročni in motorni pogon

Grgurević i Barta, Ljubljana
Gledališka stolba 3, (zraven Kina Matica)
Zastopstvo najboljših tovarov za pletenine in šivalne stroje za pletenine. Stroji vedno na zalogi kakor tudi igle in sestavni deli.
Pri nakupu strojev pouk brezplačen. Tovarniške cene, solidna in točna postrežba.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo fiskano Din 1.—

Na dobro

in ceno domačo opoldansko hrano se sprejme več gospodov in gospodičen. Naslov v upravi lista.

Proda se

posestvo z hišo in nekaj zemljišča v Zagorju ob Savi št. 112 po ugodni ceni. — Katarina Pitzman.

ženitvena ponudba.

Gospod, privatni uradnik, proti dobremu zaslužku, star 35 let se želi v svrhu ženitve seznaniti z gospodično od 20 do 25 let. Najljubše mu je, če je trgovka na deželi ali pa v mestu, ali pa boljše situirana hčerka kaknega veleposesnika. Premoženja mora imeti 500.000 Din do 1.000.000 Din. Odgovori s slikami, ki se vrnejo naj se pošljejo pod strogo tajnostjo na Upravo »Narod. Dnevnik« pod »Resna žentevc«.

DOŠLO!

DOŠLO!

Vrtnice, dalje,

gladiole ravnokar došle v različnih barvah. Lepotična grmovja, sadike cvetlic in zelenjavi priporoča Ivan Simenc, vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12.

Stekleno

strešno opako imajo stalno v zalogi Zdruzene opakarne d. d. v Ljubljani.

Otomane

najfinejše izdelave v danastu 700 Din, v blagu 800—1000 Din, modroci iz najfinejše trave 250 Din in vsa tapetniška dela najceneje Rud. Sever, Gospodarska cesta 6.

Uradnica

s prakso, večja knjigovodstva, korespondence, strojepisja ter vseh pisarniških del išče službe za takoj ali pozneje. Ponudbe na urpavo dnevnika pod šifro »Agilna 50«.

Trgovski pomočnik

z večletno prakso, išče službe, najraje v Ljubljani. — Ponudbe prositi na urpavo lista pod »Marljive«.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN po najugodnejšem obrestovanju. — ČEKOVNI PROMET, NAKAZILA. — INKASO.

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI

Tavčarjeva (Sodna) ul. 1, prtličje

POSOJILA NA VRNJIŽBO, proti poroštvo, zastavi premičnin in vrednostnih papirjev. — KREDITI v tekočem računu. — ESKONT MENIC.

— BLAGAJNIŠKE URE: od 8.—12 1/2 dopoldne in od 3.—4 1/2 popoldne. —

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552

8. maja

otvori tovarna čevljev

Bata

prodajalno moških, damskih in
otroških čevljev

Prešernova ul. 7

Prodaja za tvorniške cene

Podružnice v Jugoslaviji:

Beograd

Zagreb

Sarajevo

Subotica

Osijek

V. Bečkerek

Novi Sad

Skoplje

Sombor

Dubrovnik

Brod n. S.

Zemun

Maribor

Split